

קונטרס

וארא

שנאמרו על ידי

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני'

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת וארא

ככלות השבעה לפטירת האדמו"ר מראצפערד זצ"ל

- א -

וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת
סבלות מצרים וגו' וידבר משה לפני ה' לאמור הן בני
ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל
שפתים (שמות ו' ז-יב).

פירש"י ערל שפתים אטום שפתים, וכן כל לשון ערלה אני
אומר שהוא אטום. וצ"ב מה בעי רש"י בזה.

- א -

ואפשר לומר לענינינו דהנה כאן אנו עומדים להספיד את
הרב מראצפערד זצ"ל, שה"י שם לילות כימים להפיץ
בישראל את דבר ה' ולתקן תקנות שונות, וכמה עמל ויגע
להדפיס סידורים שיוכלו ישראל להתפלל בהם ולכוון בעת
התפלה מה שצריכים לכוון, וה"י עושה ופועל שלא יהיו
ישראל בבחינת ערל שפתים ח"ו, בידעו שעיקר עיכוב הגלות
בעוה"ר הוא בגלל חוסר תפילה כראוי, וגם קיבץ וריבץ
פעלים ללא ליאות במלחמת מצוה נגד פאה נכרית, שמירת
הכשרות בעניני בשר בחלב ושאר פירצות.

וגם זה מרומז בתיבות ערל שפתים, שכתב רש"י ז"ל וערל
בשר וכו' וערלתם ערלתו עשו לו אוטם וכיסוי איסור שיבדיל
בפני אכילתו, שלש שנים יהיה לכם ערלים אטום ומכוסה
ומובדל מלאכלו, עיי"ש ברש"י.

- ב -

ולדרכינו ז"ל דכל זה מרומז בפרשתינו אשר בו נפטר הרב
מראצפערד ז"ל, שפעל ועשה כ"כ בעניני כשרות המאכלים,

וכן בענין פאה נכרית שכבר אסרוהו רבותינו הגדולים מכל הדורות זי"ע, וידע היטב שבזה תלוי עיקר גאולתינו ופדות נפשינו, וע"ז אמר משה רבינו ע"ה **הן בני ישראל לא שמעו אלי**, אם אין ישראל שומעים בקולי לתקן תקנות נחוצות בדת העומדים על הפרק, איך ישמעני פרעה, איך ישמע פרעה להסכים שיגאלו ישראל ממצרים ומכל הגלויות (שקרוים על שם מצרים כדאיתא בחז"ל על שם שהם מצירים לישראל), אם **ואני ערל שפתיים**, שאני אוטם שפתי מלהתפלל כראוי וכנכון, וכן הביא רש"י ז"ל אזנם אטומה משמוע, פ"י שלא אבו לשמוע דברי מוסר שאני אומר להם.

וזהו **הן בני ישראל לא שמעו אלי**, שאפילו בעלי המדריגה שנקראים ישראל, לא שמעו אלי להוריד פאה נכרית מעל ראשי בנותיהם, **ואיך ישמעני פרעה**, פ"י אותן שהן הולכות פרועי ראש ל"ע, איך ישמעו בקולי שלא ללכת פרועי ראש רח"ל.

וביותר הי' דבוק בעבודת התפילה כנודע, ועל קוטב זה שלח את בניו שילמדו בישיבת תולדות אהרן בירושלים עיה"ק, בהעריכו את ערך עבודת התפילה שמדריכים בה את התלמידים במוסדות תולדות אהרן, שיתפללו בקול ובכוונה, וגם לרבות שיתנהגו בקדושה ובטהרה בדרכי הצניעות כראוי, וזה הי' כל מגמתו, להדריך את בניו ובני ישראל בכלל בעבודת התפילה והצניעות.

וידוע שבכל נסיעותיו שהיי נוסע לירושלים עיה"ק הי' מחלק חנם אין כסף מאות סידורים לילדי עיה"ק ירושלים תו"ב, וכל זה מחמת עז רצונו להכניס נחיצות עבודת התפילה כראוי בילדי בני ישראל, וכעת נחסר מאתנו צדיק

זה והלך לעולמו בפתע פתאום, ובודאי כל זה בעון הדור כי צדיק נתפס בעון הדור.

- ג -

ובריש פרשתינו כתיב **וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב**, וברש"י **וארא אל האבות**. והמפרשים מדייקים מה הוסיף רש"י בזה, **וארא אל האבות**, הלא בפסוק מפורש אל אברהם אל יצחק ואל יעקב.

ולדרכינו י"ל דלא די במה שיודעים שהיו אברהם יצחק ויעקב בעולם ושהקב"ה נגלה עליהם, רק צריכים לדעת **"אל האבות"**, שהם היו אבותינו הקדושים, ועיקר מגמתינו צריך להיות ללכת בדרכיהם, ואף שבעוה"ר יש הסתר פנים בעולם ומקויים אצלנו **ושמי ה' לא נודעתי להם**, מ"מ צריכים לידע שהיו לנו אבות קדושים אברהם יצחק ויעקב. וזהו מה שהוסיף רש"י **וארא אל האבות**.

וכמה הצטער אותו צדיק הרב מראצפערד ז"ל על דבר זה, שנהי' דבוקים בדרכי אבותינו הקדושים מוסדי דור דור, ועל זה פעל כ"כ הרבה, שלא ילבשו פאה נכרית, וגם יזהרו מבשר וחלב, ובענין עבודת התפילה, כי רק בתיקון ענינים אלו נזכה לצאת מגלות הזה, שנקרא ג"כ על שם מצרים, ונזכה לגאולה בב"א.

ותמיד לא הסתפק הרב מראצפערד במה שפעל ועשה לטובת אחב"י ברוחניות ובגשמיות, אלא רצונו היתה תמיד לעשות עוד ועוד, וכפי ששמעתי ממנו כמ"פ שיש עוד הרבה מה לעשות להפיץ דבר ה' בקרית חוצות.

- ד -

ועפ"י נראה לבאר עוד מאה"כ וארא אל אברהם וגו' וברש"י **וארא אל האבות**, בהקדם דברי הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע שאמר בכוונת דברי רש"י אלו דאבות פ"י רצון, כמאה"כ לא אבה יבמי, וכן הוא אומר ולא אבה ה"א לשמוע אל בלעם וגו'. וזהו **וארא אל האבות**, שהקב"ה מסתכל על רצונם של ישראל, שרצונם להיות טוב, עכתודה"ק (ועיין רמב"ם הלכות גיטין מ"ש מענין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, דרצונו של האדם לשמוע בקול ה', ומי מעכב שאור שבעיסה מעכב).

ויש להוסיף לעניינינו שאנו עומדים כעת ככלות השבעה לאותו צדיק הרב מראצפערד ז"ל, אשר תמיד הי' עז רצונו לעשות פעלים לתורה ולמצוות, שבני ישראל יקיימו המצוות כראוי, ועל כל מה שפעל בזה גדולות ונצורות רצה תמיד לפעול עוד ועוד יותר מזה ולא הסתפק במה שעשה כבר.

- ה -

ועל זה אמרו רז"ל (שבת דף ס"ג ע"א) על פסוק אז נדברו וגו' ולחושבי שמו, מאי ולחושבי שמו, חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, אמר רבי חנינא בר אידי כל העושה מצוה כמאמרה אין משרין אותו בשורות רעות שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע, א"ר אסי ואיתימא ר' חנינא אפילו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה שנאמר באשר דבר מלך שלטון ומי יאמר לו מה תעשה, וסמך ליה שומר מצוה לא ידע דבר רע עי"ש.

ולעניינינו י"ל הכוונה במ"ש ונאנס ולא עשאה, דאם הי' רצונו לא רק לעצמו, אלא שבני ישראל בכלליותן יקיימו

מצות כראוי, וכדוגמת הרב ז"ל מראצפערט שעשה פעלים להרבצת תורה וקיום המצות, ונאנס מחמת שנסתלק באמצע שנותיו ולא גמר עבודתו בקודש, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה ממש. ולפי"מ דאיתא שם בשבת דאפילו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה כנ"ל, אי"כ בכחו לבטל כל גזירות רעות מעלינו ומעל כל ישראל, ולפעול הגאולה השלימה בב"א.

וידוע מ"ש הרבי ר' זושא זי"ע (וכעי"ז איתא בספה"ק נועם אלימלך בפרשת מצורע) בביאור הגמרא (קידושין דף מ' ע"א) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, דמי שעושה שלא לשמה יש לו מעשה בלי מחשבה דהלא מחשבתו היא שלא לשמה, והצדיק שרוצה לעשות מצוה אמנם לפעמים נאנס ואינו יכול לבוא לידי גמר מעשה, יש לו מחשבה טובה בלי מעשה, וזהו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, שהקב"ה מצרף המחשבה טובה של הצדיק העובד לשמה, עם המעשה הטוב של מי שעשה המצוה שלא לשמה, וביחד יש כאן מצוה שיש לה גוף ונשמה עכדה"ק.

- 1 -

ולענייננו י"ל ג"כ דזהו הכוונה בגמרא שבת הני"ל כל העושה מצוה **כמאמרה**, פ"י המצוה בשלימות שיש כאן בין המחשבה טובה (של הצדיק שפעל שיקיימו בני ישראל מצוות ומעשים טובים) ובין המעשה עצמה של האנשים המקיימים המצוה, אין מבשרים אותו בשורות רעות, פ"י כשבא למעלה מבשרים אותו רק בשורות טובות, שלא יארכו זמן הגלות עוד, אלא ברגע קטן אקבצך בב"א, וכל זה בזכות שפעל הצדיק ועשה חלקו לקרב את הגאולה, ועפי"ז מובן

הסמיכות למ"ש מקודם חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה.

- 2 -

ועפ"י יתבאר מאמר הכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, פ"י שאני מסתכל על מעשיהם הטובים שעשו האבות, ולא זו בלבד, אלא **וארא אל האבות**, שאני מסתכל על מה שרצו תלמיד לקדש שם שמים ברבים עוד ועוד, ולהפיץ דבר ה' בכל העולם, על זה ג"כ אני מסתכל, ובשכר רצונם הזה אני מבטל גזירת הגלות מעל ישראל, וכנ"ל, וע"כ **וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם, ודו"ק.**

ועיין בספר "ישמח משה" על תנ"ך בהקדמה (קונטרס תהלה למשה דף י"א ע"ב), שכתב וזל"ק:

מבואר בזוהר תרומה דף קכ"ח ע"ב, שהוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא וכו' בגין דיתחשב עליי כאילו הוא ברא ליי, ודאי איהו שבחא דיסתלק ביי יקרא דקוב"ה יתיר משבחא אחרא וכו', ועל דא כתיב באהרן ורבים השיב מעון, וכתיב בריתי היתה אתנו החיים והשלום. ועיי"ש בדף קכ"ט ע"א כמה הפליגו שם **כמה גדולים זכות הצדיקים שמחזירים רשעים בתשובה.**

וכתב עוד שם: וכן שמעתי מאדמו"ח ז"ל, אשר סיפר לו מוזלל"ה, איך שפעם אחת נפגשו בעולם העליון רש"י ז"ל עם הרב הקדוש ר' איציקל מדראהאביטש, ושאל רש"י ז"ל [מאת] ר' איציקל, איזה זכות ומצוה יש לו לבנו הרב הקדוש ר' מיכל המגיד מישרים מזלאטשוב מה ששומע שמרעישין בכל העולמות עם בנו הרב הנ"ל. והשיב לו ר' איציקל הנ"ל,

איך שלומד תורה לשמה. ולא נתקררה דעתו של רש"י ז"ל. ואמר לו עוד, שבנו הרבה לסגף את עצמו בתעניות וסיגופים, וגם בזה לא נתקררה דעתו הקדושה. ואמר לו עוד, אשר הרבה בגמ"ח וצדקה ופיזר נתן לאביונים וכדומה, ועוד לא נתקררה דעתו. שוב אמר לו שרבים השיב מעון ועשה הרבה בעלי תשובה בעולם, ובזה נחה ושקטה דעתו של רש"י ז"ל, ונחה דעתו הקדושה מה שמרעישים אתו כל הפמליא של מעלה, ע"כ.

וכעת שעלה למרום הרה"צ מראצפערד, אשר כל ימיו פעל לעשות בעלי תשובה ולקרב לבות ישראל לאביהם שבשמים, וכעת שהגיע לעולם העליון מראים לו את פעולותיו הטובות שעשה להרבות כבוד שמים, א"כ הגיע העת שנבקש מאתו שימליץ טוב בעדינו ויעשה רעש במרומים לפעול את גאולתנו ופדות נפשינו, ושיקויים בנו והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה וגו', בב"א.

- ח -

ואפשר לומר עוד באופן אחר קצת לענינינו בביאור דברי רש"י שכתב **וארא אל האבות**, דהנה כל אחד מאתנו צריך ללכת בדרכי אבות, ולעשות כמעשה אברהם יצחק ויעקב שהיו מגלים שמו יתברך בעולם, ואברהם אבינו הי' מחזר אחרי בני אדם להכניסם תחת כנפי השכינה כמו שכתוב "ואת הנפש אשר עשו בחרן", ודרשו חז"ל שהי' אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, וכמ"ש הרמב"ם (הל' ע"ז פ"א ה"ג) כיון שהכיר [אברהם אבינו ע"ה את בוראו]... התחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם, ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והי' מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה

לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא, שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם, וכיון שהיו העם מתקבצין עליו ושואלין לו על דבריו, ה' מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזירוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות, והם אנשי בית אברהם, **ושתל בלבם העיקר הגדול הזה, וחיבר בו ספרים**, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים עליו, ויעקב אבינו למד בניו כולם, והבדיל אחד ממונה כדי שלא תשכח הלימוד. וה' הדבר הולך ומתגבר בבני יעקב ובנלוים עליהם, ונעשית בעולם אומה שהיא יודעת את ה', עכ"ל.

ומובא במדרש ויקרא רבה פ"ה על פסוק שה פזורה ישראל, **מה דרכו של שה לוקה באחד מאבריו וכולם מרגישים**, ר"ל שדרכו של השה כל העדר מתחברים ביחד, וכשאחד לוקה ברגלו והיא עומדת יעמדו כולם, **וכן ישראל, אם אחד חוטא כולם ערבים בעדו**.

ואיתא במדרש שמות רבה (פ"ב, ב), אמרו רבותינו, כשהי' מרע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית. כיון שהגיע לחסית נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו, אמר, אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והי' מהלך. **אמר הקב"ה, יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך, חייך אתה תרעה צאני ישראל**. הוי ומשה הי' רועה. עכ"ל.

ובפעולותיו הרבות למען קיום המצוות כראוי, קיים מ"ש בפרשת קריאת שמע (ואתחנן ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך וגו', ופי' חז"ל (יומא פו, א) **שיהא שם שמים מתאהב על**

יִדָּךְ (לחבירך, רש"י). והוא כמו אוהבו הנאמן של המלך, שמשתוקק לאהב את המלך על כל בני המדינה, שיהיו הכל נאמנים בעבודתם למלך באהבה ובלב שלם. ואהבה כזו התבטאה אצל הנפטר זצ"ל, שהי' מדפיס סידורים ומפיצם בעולם, וכל זה כדי לאהב את הקב"ה אצל בני ישראל, שיעבדו אותו ית' כראוי בעבודה שבלב זו תפילה.

גם עשה הרבה למען קדושת בית המדרש, שיענו אמן יהא שמי' רבה כראוי, והי' דורש ודורש מענינים אלו בלי ליאות, והי' מחלק קול קוראים מענין קדושת בית הכנסת, וקיים בזה מה שכתבו בספר חרדים, בתשב"ץ וברמב"ם בפירוש הכתוב ואהבת את ה' אלקיך, שידרוש לאחרים דברי כבושין עד שיאהב אותו יתברך על בריותיו ויכניס בלבם אהבתו יתברך. וכמו איש נאמן האוהב את המלך, שהוא משתדל בכל כחו להכניע את האומות האחרות להכניסם תחת ממשלת מלכו, כמו כן השתדל הוא ז"ל להכניס בני אדם תחת ממשל אדון עולם ית"ש.

ובספר הקדוש חובת הלבבות שער אהבת ה' פ"ו כתב, וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד, תהי' זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכיות כל מי שמתקן לאלוקים, כמו שאמרו חז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ואמרו משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו שנאמר (דברים ל"ג) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל, ואומר (משלי כ"ד) ולמוכיחים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב וכו', עיי"ש.

ולזה הסמיך הכתוב אחר כך אלה ראשי בית אבותם, (ועיין רש"י שהקשה דבאמת מדוע הזכיר זה כאן, וכתב

רש"י מתוך שהוזקק ליחס שבטו של לוי עד משה ואהרן בשביל משה ואהרן התחיל ליחסם דרך תולדותם מראובן עי"ש. ולדרכינו י"ל דלהורות בא דבכל הדורות צריכים מנהיגי ישראל להיות בבחינה זו כמו משה רבינו ע"ה, וכנ"ל שמשה זכה וזיכה את הרבים וזכות הרבים תלוי בו, וע"כ תיכף בתחילת פרשת התגלות משה רבינו (דפרשת וארא הוא הפרשה השני' שבה מוזכר משה בתורה, וכאן מובא התחלתו להיות מנהיגם של בני ישראל) נאמר פסוק זה, לרמז לנו שכל מעייניהם וחפצם של ראשי בית אבותם בכל דור ודור צריך להיות בבחינת משה רבינו ע"ה, לתקן פירצות בחומת בית ישראל ולעורר את ישראל לעבודת השי"ת.

- י -

ואפשר לומר עוד קרוב לדרך הנ"ל באופן אחר קצת, במ"ש רש"י ז"ל **וארא אל האבות**, דהקב"ה מסתכל על הצדיקים מה שהולכים בדרכי האבות במצות הכנסת אורחים, שאברהם אבינו הי' מכניס אורחים לביתו במסירת נפש כמ"ש רש"י בפרשת וירא שאברהם הי' יושב פתח האהל לראות אם יש עובר ושב ויכניסם לביתו.

א וכהאי עובדא דהגה"ק בעל קדושת לוי זי"ע מבארדיטשוב, קודם שנתמנה לרב היה סמוך על שולחן חותנו, והיה דרכו לשמש את כל האורחים הרבים שהיו מתאכסנים בבית חותנו, שהיה איש עשיר ומנכבדי עירו, והוא, הרה"ק מבארדיטשוב, בעצמו היה טורח להביא להם אלומות קש לשכיבה, והיה מכין להם המצעות.

פעם אחת אמר לו חותנו: למה לך לטרוח כל כך בעצמך, וכי לא תוכל לתת לאיזה גוי אגורת כסף שישא את חבילות הקש?

השיבו הרה"ק מבארדיטשוב: כלום נכון לכבד הגוי במצוה, ועוד לשלם לו שכר בעד זה...

וכן התנהג הרה"צ מראצפערד, שהכניס לביתו כל מיני אנשים מישראל, אפילו חסרי דעה ל"ע, וכבר שמעתי השבוע מאיש אחד שאמר שבא מא"י איזה אורח תמהוני וחסר דעה ל"ע שאמר שכעת אין לו איפה להתאכסן, כי עד עתה הי' הרב מראצפערד מכניס אותו לתוך ביתו, וכעת שנפטר הצדיק חסר מעירנו גם זכות גדול זה.

בעת חליו האחרון ביקרתי אצלו בבית החולים, ואמרתי לו דמפאת חולשת לבו צריך הוא מכאן ואילך ליזהר ולשמור על בריאותו הרופפת, ועל זה ענה לי: **מען דארף דאך אויפטוהן פאר אידן, ע"כ.**

וביום פטירתו ממש סיפר לי איך שאנשים רבים צובאים על פתחו ואין בכחו לדבר עם כולם ולשמוע את בקשתם, ואמרתי לו שאולי כדאי שיעשה באיזה אופן שלא יוכלו כולם לכנוס לתוך ביתו כיון שאין כחותיו אתו כמקדם, ועל זה השיב לי בפשטות בזה"ל: "איך אוכל שלא להכניס אל ביתי אחד מאחינו בני ישראל?".

ולכן מורי ורבותי, עלינו ג"כ לעשות רצונו של הנפטר בזה שרצה להפיץ דבר ה' ולא עלתה בידו לגמור הדבר, מחמת שנסתלק באמצע שנותיו, ומאחר שענין הזה היה יקר בעיניו מאוד בעתותיו האחרונים, טרם היפרדו מאתנו לנצח ודרש לעשות התיקון הזה, ע"כ מוטל עלינו להמשיך בדרכיו.

- י -

ואמרו חכמינו ז"ל בירושלמי (ברכות פ"א) רצונו של אדם זהו כבודו. ועתה שנתאספנו לחלק לו כבוד האחרון, עליכם לעשות רצונו.

אנו מבקשים מהנפטר שיהא מליץ טוב בעד זוגתו החשובה שהיתה מסורה אליו לשמש אותו באמונה בכל נפשה ובפרט בעת חוליו, ועל ידי עזרתה זכה לעשות כל הפעולות הטובות, וימליץ טוב עבורה ובעד משפחתו ובעד כלל עירנו שהיה פועל למענם בהיותו בחיים חיותו.

ובזכות זה שנעשה רצונו האחרון, הוא ימליץ טוב עלינו שהשי"ת ישלח לנו הגואל האמיתי במהרה בימינו אמן.

